

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel . . . 12 frt.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.

Lapunk iránya.

Mindjárt lapunk megindításakor, de azóta is sokszor megkérdezték bennünket, hogy tulajdonképpen milyen is lesz lapunk iránya. Lapunk szerkesztőségének egyik tagja erre azt válaszolta, hogy lapunknak egyelőre csak célja van s e cél szabja meg az irányt is.

A kik hozzá voltak szokva az eddig üres, könnyed, szenzációkban utazó, üres frázisokkal dobálódzó lapokhoz, azok bizony csalódva tehettek le a mi lapunkat.

Mi tehát a „Kitartás“-nak, mint lapnak célja?

A szövetkezeti eszme terjesztése és szolgálása. Csak mikor már lesz szövetkezetünk, a melyben karöltve biztosítottuk azon legsürgősebb érdekeinket, melyekkel önmagunknak, családjunknak, a társadalomnak tartozunk, csakis akkor térhetünk át lassan-lassan mindazon egyéb kérdésekre, a melyek azokat érdeklik, kik szövetkezve kezdet fogtak.

Bizony eddig megjelent lapszámaink, mondhatnók, sok üzleti részt tartalmaztak. A szövetkezeti eszme terjesztése, ez volt a domináló törekvés. De hát ezzel tagjainknak egyet kell érteni. Mert hát első sorban mi mégis csak biztosítani akarjuk magunkat, családjunkat az élet legnehezebb csapásai ellen s csakis mikor már ezt elértük, mikor a szövetkezet anyagilag szilárd alapokon áll, csakis akkor szentelheti az egész tért a szövetkezeti lap az érdekesebb s talán szórakoztatóbb kérdéseknek.

Most a lap csinálja a szövetkezetet, ha a szövetkezet szilárd alapokon fog állani, akkor a szövetkezet csinálja a lapot.

Am azt a hasonló természetű lapok által

követett könnyed, üres, szenzációt kereső irányt mi sohasem fogjuk magunkévá tenni.

Azok a lapok, melyek nagyhangú hazugságokkal dobálóznak, meghallgatásra sohasem találnak és saját körükben is csakhamar lejáráják magukat.

Tudjuk, sőt mindenki tudja, hogy minden intézményben vannak hibák, a melyek azokra, kik az intézményhez szegődtek, sok esetben sérelmesek.

Tudjuk azt is, hogy bizony a kis javadalmazású emberek sorsán sokat volna szükséges és lehet is javítani.

Am mindezeket a célokat üres, csak szavakkal dobálódzó, sértegető lármával elérni nem lehet. Csak azokkal lehet tárgyalni, kik nyugodtak és tárgyilagosak. Lapunk szolgálataiba szegődik a szövetkezeti tagok minden érdekének, szószólója, vezetője lesz minden jogos küzdelemnek, de mindig nyugodt tárgyilagos marad.

Tetszetősebb az a lap, mely lármázik, mely kikiáltja azt nagy hangon, a mit különben mindenki tud, mindenki érez, de vajmi keveset használ az azoknak, kiknek bajait, sérelmeit nyilvánosságra hozta. Csak fájóbbá, elviselhetlenebbé teszi a helyzetet.

Mi egy gyakorlatias alapon álló szövetkezet vagyunk. A mi célunk, mint azt sokszor hangoztattuk, rendszeresen szilárd biztosított alapokon előbbre és előbbre vinni a kis javadalmazású emberek sorsát.

Először azt teljesítsük, a mire önmagunk vagyunk kötelezve, akkor azután sokkal bátrabban, öntudatosabban kérhetjük másoktól is, kik erre kötelesek, hogy teljesítsék földadatukat.

A kik lapunk eddigi számait figyelemmel

kisérték, láthatták, hogy az eddig is már ezen irány, vagy helyesebben czél szolgálatában állott.

Határozott alakot még eddig nem ölthetett. Nagyon el van a mi közönségünk rontva. Hozzászoktatták ahhoz az üresen szórakoztató olvasmányokhoz s így az életét, a jövőjét érdeklő mélyebb jelentőségű dolgokat nem szívesen veszi kezébe.

No hát mi ezzel az iránynyal is szakítunk. Mi meg akarjuk szoktatni szövetkezeti tagjainkat, hogy komolyan, gondolkozva szórakozzanak.

Az a felszínes, üres, néhány mesterkéltn fogással élő czikk, a melynek nincs tanulsága, nincs tartalma, igaz ugyan, hogy néhány percze, egy órára fölvidítja az olvasóját, de csak azért, hogy később annál inkább érezze a mindennapi élet ezer baját. Az élet ellentétei még élesebbek, még fájóbbak.

Ám a komoly czikk, mely őt az élet, a társadalom egy-egy jelentősebb tételéhez elvezeti, azt fölvilágosítja, az a gondolatokat fölébreszti, az életet tartalmasabbá, nyugodtabbá teszi.

De hát nemesak ezért kell nekünk ezeket a kérdéseket felszínre hoznunk, hanem hát azért is, mert az szövetkezetünk érdekében való.

Mert bizony a mi szövetkezetünknek erős szilárd alapja sok mindentől függ.

Minél jobban megismeri valaki az életet, az őt környező veszedelmeket, annál hasznosabb tagja lesz a szövetkezetnek.

Mert lássuk csak: Ha valaki nem ismeri az egészségtelen lakásviszonyok kártékony voltát, ha valaki nem ismeri a mértékletesség alapelveit, kinek lesz az terhére? Nekünk mindnyájunknak, a kik szövetkeztünk arra, hogy egy emberre nehezült csapásokat közösen viseljünk.

A „Kitartás“ czélja tehát az is, hogy tájékoztassa a tagokat mindazon intézmények felől, a melyek valamely részében a kontinensnek üdvössé váltak úgy egészségügyi, mint szociális szempontokból. Tanácsot ad mindenkinek, hogy éljen, hogyan rendezze be életmódját, hogy minél kevésbbé legyen rászorulva a szövetkezet és társak áldozatkészségére. Mert, hiszen természetes dolog, hogy minél ritkábban fordulnak elő a segélynyújtások, annál többet nyújthatunk azután annak, a ki igazán rászorul.

Ezért kíséri figyelemmel a „Kitartás“ a külföldi lakásviszonyokat, a különböző államok szociális intézkedéseit, valamint minden olyan mozgalmat, mely arra szolgál, hogy az emberiségnek hasznára váljék. Mert az, a mi a köznek hasznára van, mindenesetre hasznára lesz a szövetkezésbe lépett embereknek is.

Ezért, ha komoly is, ha szórakoztató helyett inkább tanító és oktató is a „Kitartás“ hangja, ne dobjuk el olvasatlanul, hanem igyekezzünk mindannyian tudomást szerezni mindarról, a mi benne van, hogy alkalomadtán

A Bebek-harang.

— írta Szuhay. —

Nemes Szalkai Menyhért, Rimaszombat város bírája kikéféltette a kék mándliját. Egyet-kettőt rángatott a vállán s mikor már rajta feszített ünnepies méltósággal és kacskaringós sujtásokkal, elindult a városház felé; hanem elnézett előbb a főtérrre, hogy még egyszer megnézze a Bebek-harangot.

Nagy napok voltak azok! Hogy az áldott, szelíd lelkű Dobzse László özvegységre jutott, abban telt minden boldogsága, ha környezetével jót tehetett. Marékkal szórta a boldogságot; szabadalmat czéhnek, városnak, nemesnek, nem nemesnek egyformán. Csak az volt a baja szegénynek, hogy bánatában maga-magáról feledkezett meg egyedül.

Az ő udvari titkárja, valami jámbor képű cseh fiú meg is írta egyszer az atyafiainak, hogy az áldott király meg a környezete, napszáma koplal a sok arany, ezüst közepette, az országot meg majd felveti a jólét.

Denikve, az a város lett boldog és hatalmas

a késő jövőben, a melyeknek patrónusai legtöbbet serénykedtek a Dobzse László udvara körül.

A rimaszombatiaknak is volt egy ilyen patronusuk a budai udvarban, még pedig nemes pelsőczy Bebek Ferencz úr ő nagysága, a ki Rimaszombat környékén basáskodott a jámbor polgárok között s már-már földesúri jogokat kezdett gyakorolni a város felett.

Hogy a jó rimaszombatiak kegyeibe minél könnyebben bejusson, úgy gondolta, hogy jó lesz a kolompokok száján egy kis mézes madzagot végig húzni. Előkeresett valami lomtárból egy ócska pergamentet, a melyben meg vala írva, hogy Róbert Károly király már kétszáz év előtt megadta a rimaszombatiaknak a szabad bíraskodás jogát.

Szólt pedig az az írás akképen, hogy a „polgárokat előbb, hogy sem saját bírája el nem marasztalta, a haza határain belül sem személyében, sem javaiban, de még adósságai miatt sem volt szabad senkinek letartóztatni.

Tyűh! Mekkora büszkeség lepte meg a rimaszombatiakat, mikor ezt az írást a városházán nagy ünnepélyességgel bemutatták.

De hiába volt a jog a pergamenten, ha nem volt a ki respektálja! A rozsnyói bíró mégis leütötte a Csere Bálint fejét, mikor az egy rozsnyói rózsaszálat gyalázatba kevert. Történt pedig ez a pergament felfedezése után, a miért is a rimaszombati bíró majd megpukkadt mérgében, mikor

hasznunkra fordíthassuk azokat az ismereteket, a melyeket a „Kitartás“-ból szereztünk.

Olvasgassuk buzgón a „Kitartás“-t, mint olyan lapot, mely csakis a mi érdekünket szolgálja, mint olyan lapot, mely egy nagy szövetkezetbe lépett társaságnak jólétén, boldogságán fáradozik.

A kis lakások berendezése.

Egészségügyileg alig van fontosabb kérdés, mint a kis lakások berendezése és tisztán tartása.

Ha tekintetbe vesszük például, azokat a jelenségeket, a melyek valamely ragály felléptekor mutatkoznak, azt fogjuk látni, hogy legjobban azokban a városrészekben pusztít minden fertőző betegség, a hol a nép legalsó rétege tartózkodik, nem ügyelve persze az egészség legelső követelményeképen felállított lakásberendezési szabályoknak.

Igaz, hogy legtöbb helyen, a hol akár munkahiány akár pedig más egyéb bajok következtében beállott sötét arczával a nyomor, a hol betegség vagy éhség ütötte fel tanyáját, ott nem igen van sem a családfő, sem pedig a családgondozó anya abban a helyzetben, hogy minden aprólékosságra kiterjesztve figyelmét, azon legyen, hogy az egészségügyi szabályoknak szigorúan megfelelően rendezhesse be kis hajlékát.

Vannak azonban szabályok, a melyeket mégis meg lehet közelíteni.

Nem szólunk itt természetesen azokról a nagyobb javadalmazású emberekről és családokról, a kiknek 4—5 szobás lakásuk van s azt

tetszés szerint oszthatják be, habár a figyelmes szemlélő itt is sok egészségügyellenes intézkedést és berendezést fog találni, a mi annál megrovandóbb, mert nem tehetség hiányának, hanem pusztán gondatlanságnak, vagy nemtörődömségnek következménye.

E tekintetben szintén az angolok járnak legelől. Az angol családok nemcsak a lehető legnagyobb kényelemmel, de egyszersmind az egészségügyi követelményeknek legmegfelelőbbben rendezik be az adott viszonyok közt lakásukat. Míg például Amerikában a 15—20 emeletes házak hazájában, csak hogy minél több emeletet építhessenek a lehető legalacsonyabbak az egyes lakosztályok, illetve szobák, addig Angliában sokat adnak arra, hogy a szobák minél magasabbak, minél tágasabbak és szellősebbek legyenek.

Az angolnak az ő otthona a vára.

Az angolnak szent a családi tűzhely s épen ezért bármit is megvon magától, csak hogy lakásában érezhesse legjobban magát a világon.

Lássuk tehát mire kell ügyelni például egy olyan szerény javadalmazású család lakásának berendezésénél, a hol két szobából és konyhából áll a lakosztály?

Mindenekfelett arra kell ügyelni, hogy az adott viszonyok között a legegészségesebb szoba legyen a család hálószobája. Ez a legfontosabb intézkedés valamennyi között, a többi mind csaknem elenyésző csekélység ehhez mérve. Mert alvás közben, a mikor a test izzadmányai párolognak s mikor a tüdő szabályos lélegzése úgyszólván az egyedüli mozgása a szervezetnek, sokkal nagyobb mennyiségben jut be a tüdőbe a levegő, mint napi munka és rendes mozgás közben. Mi sem természetesebb már most, mint hogy ha a hálószoba levegője egészségtelen, a nedvekkal,

ő jogaira hivatkozva, magának követele a Csere Bálint fejét s a rozsnyói bíró azt izente vissza, hogy — eb ura fakó!

Hát ezt a gyalázatot nem lehetett eltűrni. Mert vagy parancsol a pergament s akkor még a rozsnyói bíró is kapituláljon előtte; vagy nem parancsol, akkor meg Szalkai Menyhért bíró úr dobot csináltasson belőle, de ne bolondítsa a világot! Ez volt az általános vélemény Rimaszombaton.

Nem is marad Szalkai Menyhért bíró, ha időközben nagyságos Bebek Ferencz le nem látogat Rimaszombatra s ki nem segíti a bajából. Nagy baj van nagyságos uram! Szólott a bíró, mikor a környék uránál tisztelegni volt.

No, mi az! — kérdé Bebek hamiskásan.

Szegény Csere Bálintnak leütötték a fejét.

Hát aztán ki volt az a Csere Bálint?

Becsületos rimaszombati polgár fia.

Aztán kinek volt útjában a feje?

Nem volt az, könyörgöm, senkinek útjában, hanem valami nőszemély miatt, tetszik tudni...

Hát akkor rendben van a dolog.

De még sem egészen, megkövetem, mert a rozsnyói bíró vetette le a fejét, pedig az nekünk dukált volna.

Aha! — szólott Bebek Ferencz, hát nem respektálják a pergamentet!

Nem azt! szólott a bíró szikrázó szemekkel. Kutyába se veszik!

A nagyságos úr dobolni kezdett őt újjával

az asztalon, a mi rendesen azt szokta jelenteni, hogy gondolkozik.

Egyszer aztán rátette a bíró vállára a kezét.

Tudja mit, Szalkai uram, mondok én valamit!

A bíró válla közé húzta a fejét s ravaszul kezdett pislogni. Hozzá volt ő már szokva a nagyságos úr mondásaihoz. Nagyon édesdeden tudott beszélni, hanem az ilyen beszédek után mindig maradt egy kis keserűség a rimaszombatiak szájában.

Úgy élt ez a kényúr a környék nyakán, mint egy lidércz. Napról-napra jobban nyomta őket. Attól félték, hogy egyszer csak összeroppan minden szabadságuk, kiváltságuk, joguk és hatalmuk s egy szép napon csak arra ébrednek, hogy minden ennek a rötszakálú lidércznek a körme között van. Azért nagy szorongások között várta a bíró, hogy micsoda furfangon törí a fejét megint a nagy úr.

Az meg csak mosolygott a bíró zavarán.

Kicsinálom én azt Budán, hogy megerősítik azt a régi adomány-levelet. Kicsinálom, mondom, de nem ingyen.

A bíró talpa alatt már égett a föld. Kicsinálom, folytatta Bebek Ferencz, de csak egy feltétel alatt. Csináltassanak a templomnak egy akkora harangot, hogy párja se legyen heted-hét országon.

Szalkai Menyhértnak csak elállott szeme, szája, bámulatában.

Ha-ran-got....?

Igen bizony harangot, még pedig nagyobb

bacillusokkal telített levegő sokkal nagyobb mennyiségben jut be a tüdőbe mint máskor; a minék az egészségre káros hatását, azt hisszük, nem kell bizonyíthatnunk.

A nappali szobának főkelléke, hogy világos és jól szellőztetett legyen s hogy étkezés után, a mikor a szoba levegője telítve van a főtt étel párájával, legalább egy negyed órára ablakot nyissunk.

Kis lakásnál, a hol csak egy szoba, konyha áll a család rendelkezésére, természetesen ilyen egészségügyi óvintézkedéseket nem igen lehet kifejteni, ott a nappali szoba a család hálószobája is s így annak fekvése és berendezése iránt az intézkedésnek semmi tér sem nyílik. Sőt azoknál a szegényebb sorsú családoknál, a hol egyetlen helyiség képezi a szobát és konyhát is, semmi egyéb egészségügyi óvintézkedés nem áll rendelkezésre, csak egy — és ez a tisztaság. Ilyen lakásoknál aztán kétszeres gondot kell fordítani a lakás tisztán tartására. Különösen az ágynemű lehető tisztán tartása, a szennyes ruhának, a menyire lehet, elzárt helyen (fedett ládában stb.) való tartása is igen fontos.

Az egyszerűen, fehérre meszelt szobákat, a melyek többnyire olyan kis javadalmazású embereknek fordulnak elő, a kiknek egyetlen szoba helyettesíti a szobát és konyhát is, nagyon czélszerű a falakat minél többször átmeszelni, a mi először is a tisztaság szempontjából is üdvös, másodsor pedig az oltott mész alkalmas arra, hogy a falra rakodott különböző miazmáktól a levegőt megtisztítsa.

Felemlítésre méltó még az is, hogy némely anyák a kis gyermeket 1—2 éves korában maguk mellé fektetik éjszakára. Ez a rossz szokás még tehetősebb családanyáknál is megvan, a kik pedig

az ágy mellé helyezett gyermekágyba, vagy bölesőbe fektett gyermekre könnyen vigyázhatnak. Ez a szokás pedig igen káros hatással van a gyermek egészségére, mert eltekintve attól, hogy még álmában az anya könnyen megnyomhatja gyermekét, egészségtelen azért is, mert az alvó gyermektől a mellette fekvő anya elkapkodja a levegőt s a kis gyermeknek nem jut elég tiszta levegő tüdőjébe. Ily esetekben legokosabb, ha már nem jut a gyermeknek másutt hely, csak az anya ágyában, ha a gyermeket lábbal fektetik, a hol működéséhez elegendő levegőt kap a tüdő.

Sok ilyen ezer és ezer apró gondoskodás óvja meg a szegénysorsú és szegényebb helyzetű emberek egészségi helyzetét.

Mindeme sok szabályoknál is többet lehet azonban az előrelátó józan ész gondoskodása és a mi a legfőbb és a legkevesebbe kerül, a mértékletesség és a tisztaság.

Csendélet a szibériai vasutakon.

Európai embernek, a kit a kényelmes berendezésű modern vasutak teljesen elkényesztettek, fogalma sem lehet azokról a viszonyokról, a melyek a keleti államokban, például a szibériai vasutaknál uralkodnak. Nálunk a vasutak berendezése, a kocsik kényelme, a közlekedés és esatlakozás pontossága úgyszólván semmi kivánni valót sem hagy hátra s ha kijutunk a messzi keletre, csak akkor tudjuk igazán méltányolni a mi sokszor szidott vasutaink kényelmi és biztonsági berendezéseit, a melyeket azonban itthon nem igen tudunk eléggé megbecsülni. Most, hogy folyton emlegetik a szibériai vasutak nagyszerű berendezését és példás pontosságát, nem lesz érdekte-

legyen még a kassai haragnál is, a hangja pedig olyan búbanatos legyen, mint a budai harangé! Mert a Bebekek mindig jó katolikusok voltak. Aztán ha akkora lesz a harang, hát a bűgása el fog hallatszani a szabatkai várig, onnan fogok gyönyörködni benne. Értette?

Értette azt Szalkai Menyhért, de nem egészen. Csak annyit értett belőle, hogy a haragnak meg kell lenni, máskülönben nem ül sokáig a rimaszombati bírói székekben.

Szent Bálint napján jött meg a királyi levél, mely megerősítette a várost régi kiváltságaiban, a miket még Róbert Károly adományozott vala a rimaszombatiaknak. De készen volt a harang is. Minden ember negyven polturát fizetett a harangra, de nem volt az se elég. Akkor aztán Szalkai Menyhért vágott ki egy darabot az apai fundusból, azt is hozzá ragasztotta. De nem is látott még olyan harangot élő ember nagy Magyarországon.

Ahogy ott állott a templom előtt a magas czölöpökön, szépen, takarosra kisímogatva, csak úgy csuszkáltak rajta a déli napsugarak. Azután mekkora volt! Nagyobb volt, mint a kassai, erősítette Csoma István, a ki minden évben el szokott járni Kassára, a nagy ködmön-vásárookra. Mi ehhez képest a rozsnói harang? Valóságos csengetyű! Hát még a hangja!

A rozsnóiakat okvetlenül elemészti a sárga irigység!

Pedig ott van most Rimaszombaton a fél

Rozsnyó, Bálint-napi vásár van. Ilyenkor történnek a megyeszerte híres verekedések a rozsnóiak és rimaszombatiak között.

Szalkai Menyhért ott kóválygott a harang körül. Le nem vette szemét róla. Tudja isten, nagy kedve telt egyszerre abban a harangban. Az én harangom, igen, az én harangom, motyogta magában. A fele pénzt én adtam hozzá. Jussom van hozzá. Hóttig leszek én bíró Rimaszombaton... Oda-oda lépett, meg-megsímogatta, talán még beszélgetett is vele. Csak azt nem tudta, hogy miért kellett Bebek Ferencnek ez a harang? No de ha kellett, hát megvan. A kecske is jól lakik, a káposzta is megmarad. Most már gyönyörködhetik a nagyságos úr a hangjában.

Dél felé már tódult az ünnepi köntösbe öltözött nép a városházára, hogy meghallgassák az adomány-levelet. Abból ugyan egy kukkot se fognak érteni, mert diákul van írva, de majd elmagyarázzák azért ők egymásnak.

Abban pedig az vala megírva, hogy a város visszahelyeztetik régi jogaiba s azon felül nyolcz évi adómentességet adományoz a jóllelkű király a városnak. (Mégis csak kiszámíthatatlan ember az a Bebek Ferencz!)

Szorongásig megtelt a városháza. Még a rozsnóiak is eljöttek. Künn ácsorogtak a piacon, mert idegeneknek tilos volt a községhezba lépni.

Szalkai Menyhért olvasta fel az adomány-levelet. Mikor a nyolcz évi adómentességet olvasta,

len egy pár jellemző adatot felhozni e vasutak kényelmi szempontját illetőleg. Hiszen, ha az a rend, pontosság és forgalmi biztonság, a mely az angol, német vagy magyar vasutak forgalmát jellemzi, európai Oroszországban képzelhetetlen és kivihetetlen, hogy kívánhatnák meg azt a szibériai vasutakon, a hol napokig jár a vonat, míg emberlakta vidéket ér?

Mondják ugyan, hogy fényesen berendezett és rendkívüli gyorsaságú kéjvonatok közlekednek Moszkva és Krasznajarsyk között, melyek szalonokkal, hálókocsikkal, könyvtárakkal vannak ellátva, mindazonáltal e vonatok hetenként csak egyszer közlekednek s olyankor úgy tömve vannak utasokkal, hogy teljesen elveszítik kéjvonatjellegüket s inkább kínvonatoknak lehetne nevezni azokat.

Gyorsvonatokról különben még beszélni is nevetséges Szibériában, miután ott a gyorsvonatok óránként körülbelül 30 kilométernyi sebességgel közlekednek (mint nálunk bármely személyvonat), míg a személyvonatok óránkénti 20 kilométernyi sebességgel járnak. Így például Szent-Pétervártól a Baikal tóig az utazás jelenleg mintegy 18—20 napig tart, holott régente, a mikor még európai Oroszországban nem ismerték még a vasutakat, ezt az utat egy orosz tábornok, a kinek sietős útja volt, 15 nap alatt tette meg *kocsival*. A nyugot-szibériai vasut az orosz határtól Oh-ig 1420 kilométer.

Ezt az utat 72 óra alatt teszi meg a vasut, a mely időből 20 órát tölt az állomásokon.

Ez idő szerint és a mostani építkezéssel lehetlenség is nagyobb gyorsaságot elérni a vasutaknak, mert az már a forgalmi biztonság rovására menne, mivel a szibériai vasutak vágányai oly könnyűk és gyengék, mint a minők például Németországban a keskeny vágányú vasutakhoz hasz-

náltatnak. Pedig ha tekintjük e vasutak drága előállításának költségét, önkéntelenül is arra a gondolatra jövünk, hogy bizony azért a pénzért külön pályatestet is építhettek volna.

Lássuk most egy utazó naplójegyzeteit, a ki a nyugot-szibériai vasuton járt, a melyen aránylag a legtűrhetőbb viszonyok uralkodnak. Ez utas a következő kalandot beszéli el:

Egy állomáson kénytelenek voltunk több órán át vesztegelni, valami forgalmi akadály miatt. A környék lakosai azonnal népünnepélyt rendeztek, csavargó muzsikuskok jelentek meg s miután pálinka is volt elég, csakhamar kezdődött a táncz és mulatás. Egyúttal azonban innen is onnan is gyanús alakok tünedeztek elő, miközben a vonatot kísérő kalauzok nem győzték eléggé figyelmeztetni az utasokat, hogy podgyászokra ügyeljenek, mert nem felelnek róla. Egy *bizalomteljes* férfi, kopott egyenruhában s fegyverrel a vállán azon mesterkedett, hogy a becsipett utasoknak, keze ügyébe kerülő óráit, tárczáit stb. *oltalmába* vegye és midőn a józanabb része az utasoknak az ellen tiltakozott, a legdurvább kifejezésekkel illette őket.

Este, mikor sötétedni kezdett, a dolog még gyanúsabb lett. A vasuti tiszték jól felfegyverkezve átkutatták a kocsikat s ez alkalommal rábukkantak egy jegynélküli csavargóra egy kocsi alatt, a kinél különböző podgyászdarabokat találtak. Egy teherkocsiban szintén találtak elbujva egy atyafit, a ki, úgy látszik, hogy a kocsi berendezését akarta alapos tanulmány tárgyává tenni, mert a kocsikról minden leszedhető alkatrészt eltávolított. Mindkettőt jól elverték, aztán egy üres kocsi alá zárták őket, a honnan aztán természetesen azonnal megszöktek — a kalauz órájával együtt. Már ha a szibériai vasutaknál ilyesmi történik, akkor cseppet sem csodálkoz-

olyan örömjaj töltötte be a termet, hogy alig bírta tovább olvasni. Szalkainak kiült a pirosság mind a két orcájára, míg leírhatatlan fensőbb-séggel nézett széjjel a teremben.

Az örömjaj, az éljen kihömpölygött az utcára. Még a rozsnjóiak is éljeneztek.

Szalkai Menyhért sohasem érezte magát olyan erősnek a bírói székben, mint ebben a perczen.

Rázogatták a kezét a vének, ölelgették, szorongatták a fiatalok. Megígérték, hogy még az unokáját is bírónak fogják választani.

Egyszer csak elkiáltja magát valaki:

— A Bebek katonái!

Szabatka felül csakugyan porzott az út. Negyven-ötven lovas legény vágatott egy szekérral — kifelé a városból.

Egy pillanatra halálos csend lett a teremben. (Tudtam, nyögte Szalkai Menyhért gyöngyöző homlokkal, hogy valami rosszban sántikál.) De már nem volt ideje gondolkozni, akkorra már nyilvánvaló volt a szerencsétlenség.

„Viszik a harangot! Ellopták a harangot!” Zúgott egyszerre az egész utca.

Utána, utána! Tódult ki a tanács az ajtón. Lóra, lóra! Gyorsan, a ki bírja! Lóra is kaptak, utánok is szaladtak, ki puskával, ki kapával, ki ásóval, hanem már csak a port nyelték az üldözött katonák után.

Akkorra már bevették azok magukat a szabatkai várba. A Bebekék ősi fészke volt az.

Hiába volt hát a dicsőség! Hiába volt a szabadalom, odalett egyszerre a nagy öröm! — De mi a frányának kellett az a harang annak az átkozott Bebek Ferkónak? Kérdezték, faggatták a bírót. De az nem felelt, nem is beszélt senkivel, bezárkózott a szobába s három hétig szavát se hallotta senki.

Három hét múlva aztán előjött. Épen ideje volt. Bebek Ferencz ott állott a város előtt a katonákkal, meg egy — ujdonatúj ágyúval.

Nagy volt a rémület a városban. Hát még mikor kijelentette, hogy ezután ő a város ura, nyolcz évig ő szedi az adót s ezután a város iránta jobbágyi hűséggel viseltessék, különben halomra löveti Rimaszombatot.

Most aztán megtudták, hogy minek kellett Bebek Ferencznek a harang!

Egy pár évig nyögött is a város Bebek basáskodása alatt, hanem az ebül szerzett jószágának ebül kellett elvesznie.

Egyszerre nagyon megszorulhatott a nagyságos úr pénz dolgában. Nem volt mit tenni, hamis pénzt veretett az ágyúból.

Így legalább újra visszakerült a rimaszombatiaknak apránként. Talán még a Szalkai Menyhért zsebébe is jutott egy-két tallér belőle Csekélyke kamat az elveszett tőke után.

hatunk azon, ha az európai orosz vasutakon is ilyen ázsiai állapotok uralkodnak. Érdekes, hogy például Moszkva és Kazan között (800 kmtr) a vonatok úgy zsúfolásig vannak töltve, hogy még az I-ső osztályban sem lehet helyet kapni. A vonat óránként 20 verstnyit (1 verst = 1.067 kmtrrel) tesz meg, hosszú késedelmekkel az állomásokon s az sem ritkaság, hogy gázhiány következtében, néha óraszámra setétben ülnek az utasok.

A kisiklások s egyéb vasuti szerencsétlenségek napirenden vannak. Szívdobogva ülnek az emberek a Traigától Irkuczkig menő vasut II. osztályú kocsijába (I. osztály nincs), s ha valamelyik állomáson kiszáll, óva inti a kalauz, hogy vigyázzon a podgyászára, mert úgy ellopják, hogy aztán ütheti bottal a nyomát. Vannak állomások, a hol 17—20 óra hosszúig kell várni csatlakozásra.

Bizony, ezek vigasztalan állapotok és előreláthatólag nem fognak egy hamar megváltozni, ha csak az orosz czár által kezdeményezett világ-békét el nem érjük, a mikor aztán Oroszország is vasutakra és egyéb közművelődési eszközök fejlesztésére fordíthatja azt a pénzt, a mit most katonára, puskára meg ágyura költ.

A „Kitartás“ felvilágosításai.

Ebben a rovatban fogunk válaszolni mindazon közérdekű kérdezősködésekre, a melyek alakulásban levő szövetkezetünk szervezetére vonatkoznak.

I.

Miért nem alakul a „Kitartás“ azonnal szövetkezetté? És mikor alakul a „Kitartás“ szövetkezetté?

Minden alakulóban levő egyesülés, még a legegyszerűbb egylet is, bizonyos időt igényel az alakulásra. Annál inkább igényel időt egy olyan egyesülés, a mely kölcsönösségen, illetve a tagoknak bizonyos számán alapszik. Míg a szám együtt nincs, addig hiába alakul meg, mert hiányzik az alapszabályban biztosított kedvezményeknek számúgarancziája. Mi eddig már a szükséges tagszámnak két harmadát értük el másfél hónap alatt s így remélhetjük, hogy a szükséges további létszámot szintén elérjük egy hónap alatt. A szövetkezeti részjegy a megalakuláskor tíz korona lesz. Ezt minden évben a befizetésekéből 10—10 koronával emeljük, egészen negyven koronáig. Szegény embertől ezt az összeget sem lehet egyszerre megkapni, tehát ez is akadály a azonnali megalakulásnak.

II.

Miféle biztosítéka van a tagoknak arra nézve, hogy befizetések tényleg a szövetkezet megalakítási céljaira fordíthatnak?

Ezt a kérdést leginkább a vidékiek vetik fel, mert azok, a kik a „Kitartás“ helységeiben csak egyszer is megfordultak, azok belátják azt, hogy ennek a kérdésnek felvetése teljesen felesleges. A „Kitartás“ ügymenete most is egészen olyan, mintha már megalakult volna a szövetkezet. A pénztár, a kiadóhivatal, a szerkesztés teendői egymástól a legszigorúbban el vannak választva s minden egyes tisztviselője a „Kitartás“-nak a maga

ügykörét lelkiismeretesen és óvatosan végzi, mert tudja, hogy a legközelebbi közgyűlésnek majd be kell számolni a teendőikkel. De tulajdonképpen a tagok részéről most még koczkázatról szó sem lehet. Most csak azok koczkáztatnak, a kik ennek a nagy és egyedül boldogító szövetkezetnek létrehozásán fáradsz. Egy esztendő alatt okvetlenül meg kell alakulnia a szövetkezetnek. Ez alatt az egy esztendő alatt a tag összesen 12 forintot fizet. Ezért őt biztosítatjuk 2000 korona erejéig baleset, állandó és részleges munkaképtelenség ellen. Ezért kap a tag hetenkint egy lapot. Így tehát vajmi kicsiny az az összeg, a mit gonosz szándékkal félre lehetne tenni egy esztendő alatt. Mert hát egy ilyen hatalmas szövetkezet létrehozási munkálatait egy ember nem végezheti; tisztviselők kellenek ide, azokat is fizetni kell, mert bizony sok nagy és fáradságos munkával jár az és igen sok levelezést tesz szükségessé, míg azt a nagy bizalmatlanságot, melyet egy néhány ámitó keltett, legyőzhetjük s a szövetkezet igazán az összes kisebb javadalmazású emberek egy örökre kiterjedő egyesülése lesz, kik megtakarított garasait, a melyeket eddig gazdag részvényeseknek adtak oda, saját céljaikra gyűjtik össze.

A szövetkezet tudvalevőleg nyilvános számadásra van kötelezve, magát a kereskedelmi és váltótörvényszéknél cégjegyeztetni köteles, tagjainak névjegyzékét bemutatni, mérlegét, üzleti eredményét közzétenni. Ezen nyilvános számadásra való kötelezettség az alapszabályok és abban a közgyűlés és választmány hatásköre képezik aztán a tagok biztosítékát a szövetkezet megalakulása után. Azokból, kik az alapítás nagy és nehéz munkáját végezték, a szövetkezet egyszerű tisztviselői válnak, kiknek egyedüli jutalmazása az eszmének diadala és a szövetkezet tagjainak elismerése lesz.

III.

A halálozások esélyeihez képest a tagok által fizetendő járulékok nem tehetnek-e ki 8 forint 50 krajczárnál többet évente?

Minthogy a statisztika ezen számadatait nem akarják tagjaink megérteni, ezentúl inkább úgy fogjuk kifejezni magunkat, hogy mennyit tesz ki a havi rendes összeg a második esztendőől kezdve. Ez az összeg kitesz havonta legfeljebb 1 forint 80 krajczárt. De ha a tagok száma szaporodik, akkor önként érthetőleg az egy-egy tagra eső teher mind kisebb és kisebb lesz. Úgy hogy húszezer tagnál egy tagra már havonta legfeljebb 1 forint 60 krajczár tagdíj esik. Tudjuk mi azt, hogy így könnyebben megérthetők számításaink. Ám mi a szövetkezet alapját képező statisztikai számításokat azért közöltük, hogy ügyünk ellenségeit is meggyőzzük számításaink helyes voltáról, a mint hogy meg is győztük.

IV.

Miféle előnye van annak, a ki az első esztendőben lép be a „Kitartás“-hoz? S nem célszerűbb-e, ha az illető tag bevárja a szövetkezet megalakulását?

Többször mondtuk már el azokat az előnyöket, a melyet a Kitartáshoz való azonnali belépés nyújt a tagnak. De ismételjük, illetve összefoglaljuk: A „Kitartás“ tagja úgy most, mint

a szövetkezetté alakulás után az első évben csak baleset elleni biztosításban részesül és csak a második esztendő első napjától kezdve van bármilyen halál ellen biztosítva. A tagnak a felesége ha elhal, a férj megint csak akkor kap kártérítést, ha legalább 1 évig tagja volt a szövetkezetnek. A betegség esetén nyújtandó segélynek megint ez a feltétele. Így tehát a legsúlyosabb esemény, a bármilyen okból bekövetkező halál csapásának az enyhítésére egy évi tagság kell s így minél hamarabb belép valaki, annál hamarabb biztosítja magát ezen csapás ellen. Az első esztendőben a baleset elleni biztosítást azért is adjuk, hogy lehetővé tegyük azoknak is az azonnali belépést, akik másutt vannak baleset ellen biztosítva.

A második esztendőtől — sőt a mi valószínű, ha a szövetkezet korábban megalakul, már a szövetkezet megalakulásától kezdve azonnal a tagfelvételeket választmány eszközli és a tagfelvételt orvosi vizsgálatnak kell megelőzni. Erre minket nem holmi megtorlás eszméje vezet, hanem az, hogy már egy megalakult szövetkezetnek minden áron arra kell törekednie, hogy létfeltételeit mind kedvezőbbé és kedvezőbbé tegye. Már pedig a létfeltételek javítása érdekében való az, hogy később csak lehetőleg egészséges és megfelelő korú tagokat fogadjon el a választmány annál is inkább, mert a tagok pénzbeli hozzájárulása, azoknak korukra való tekintet nélkül teljesen egyforma.

A „Kitartás“ alaptételei.

A „Kitartás“ kölesönösen biztosító szövetkezet lesz. Addig, míg megalakul, a legrosszabb esély, a baleset ellen a Nemzeti Baleset- és Munkás-Biztosító Részvénytársaságnál biztosítja tagjait 1000 koronára úgy állandó mint részleges munkaképtelenség ellen.

Mint szövetkezet úgy tagjait, mint azok hitvesét halál ellen, a tagokat ezenkívül betegség esetére is biztosítja.

A „Kitartás“ az alakulás első évében orvosiilag nem vizsgálja meg tagjait azért, mert számitásai nemcsak egészséges emberekre vannak alapítva.

A „Kitartás“ által nyújtott kedvezmények a következők:

A tag halála esetére:

- a 2. évben 500 korona,
- a 3. évben 1000 korona,
- a 4. és további években 2000 korona.

A tag feleségének halála esetére:

- a 2. évben 300 korona,
- a 3. és további években 500 korona.

A tag betegsége esetére:

- a 2. évtől kezdve hetenkint 10 korona.
- A tagok által teljesítendő fizetségek:
- az 1. évben havonként 1 forint,

a 2. és további években havonként 1 frt 50—1 frt 80 kr., a halálozási eseteknek megfelelően.

Ezen befizetésekből teszünk félre a tagok részjegyeire 40 koronát, mely a tagok tulajdona marad.

A belépés postautalványon történik, melylyel a tagnak az első részletet beküldenie, nevét, állását, lakását, korát és nős vagy nőtlen állapotát is pontosan bejelentenie kell.

45 éven felüliek, kik kedvezményes fölvételben nem részesültek, csak a biztosított kedvezmények felét kapják, 60 éven felüliek tagok nem lehetnek.

A „Kitartás“ által nyújtott jogvédelem.

A „Kitartás“ programjába vette fel azt is, hogy tagjait jogsegélyben részesíti. A kisebb javadalmazású ember, kinek idejét a munka egészen igénybe veszi, még saját ügyes-bajos dolgait sem végezheti el rendesen. Igen sok súlyos kérdés nehezedik aztán gondként heteken-hónapokon keresztül fejére, igen sok hátrányt kénytelen elszenvedni csak azért, mert nem volt ideje, hogy egy-egy nehezebb kérdésben tanácsot kérhessen, vagy eljárhasson. Ezért vállalta magára a „Kitartás“ tagjainak jogi segélyezését is. Már is igen sok tagnak tettünk szolgálatot azzal, hogy ügyeit magunkra vállalva, meg nem említhető olesó díjért jártunk el azokban. A „Kitartás“ vezetőségében résztvevő ügyészség a „Kitartás“ tagjainak, de csupán ezeknek mindenféle jogi természetű ügyében (per, illetőség, honosság stb.) önköltségi díjtételek mellett jár el. E tekintetben a következő eljárás követendő.

Helybeli tag — az okmányokat felviszi a „Kitartás“ vezetőségéhez s a tényállást ott maga adja elő. Ha nincs ideje, akkor úgy mint — a *vidéki tag*, az összes okmányokat a tényállás ismertetése mellett a postán küldi be.

A „Kitartás“ segélynyújtásai.

Mindössze másfél hónapi fennállás után ime, már két esetben nyújtott segélyt a „Kitartás“. Baleset ért tagjai közül kettőt s mindkettőt balesetnek arányához mérve kapott megfelelő kárpótlást. Az esetről, valamint legnagyobb meglegedés és hálálkozás hangján tartott köszönő nyilatkozatokról a jövő számunkban fogunk bővebben megemlékezni.

A „Kitartás“ terjesztése.

A ki a „Kitartás“-nak már tagja tudhatja, hogy a „Kitartás“ életképessége leginkább a tagok számától függ. Minél több tagja van a „Kitartás“-nak, annál többet nyujthat tagjainak s annál kevesebbet kér azoktól. A ki igazán híve a „Kitartás“ eszméjének, a ki belemélyedve megismerte ügyünk minden részletét, az nem fog késni azt minél szélesebb körben terjeszteni. A „Kitartás“-nak privát ember is lehet tagja. Már pedig mindenkinek van rokona, jó barátja, ismerőse. Szólítsa föl ezeket a belépésre, magyarázza meg nekik azt, hogy milyen fölénye van a mi keletkezőben lévő szövetkezetünknek minden más egyesület fölött.

Legyen mindenki igazán tagja a „Kitartás“-nak, terjeszsze az eszmét, hogy ne legyen az or-

szágban zug, a hol ezt a lelkes önzetlen szövetkezetet a kis módú emberek ne ismerjék. A ki hívet tud szerezni, kérjen tőlünk egy felhívást, melyben a feltételek meg vannak, ne sajnáljon munkát, fáradságot, hálásak leszünk mindenkivel szemben, ki ügyünk harczában segédkezet nyújt.

A vasut szavatossága baleseteknél.

Egy fiatal leány a francia Orlean-vasuton vasuti baleset következtében egyik lábát eltörte. A párisi bíróság 40,000 frank kártérítésben marasztalta el a vasutat. Az ítéletben az az érdekes indokolás foglaltatik, hogy e fiatal hölgynek már azért is fizetendő kártérítés, mert ő „házassági szempontból értékcsökkenést szenvedett“.

Most azonban mindenesetre már „jó párti“ számba fog menni.

A mázos edények veszedelme.

Az ember nem is hinné, hogy mily sok oldalról van egészsége veszélyeztetve, mikor alszik, mikor az utcán jár, mikor kötelességét teljesíti, vagy étkezik. Dr. *Sharpin* brightoni orvos is épen a napokban figyelmeztette a közönséget arra a veszedelemre, melyet a mázas konyhaedények rejtenek magukban. A jeles orvos úgy találta, hogy a vasedények belső (többnyire fehér) zománca rövid használat után lepattogzik. Sok ily lepattogzott mázdarab rendkívül apró ugyan, mindazonáltal, ha az étellel lenyeli az ember, rendkívül veszélyes lehet a gyomorra, sőt az igen éles üvegszerű zománcdarabkák könnyen megterhelik a has- vagy a bélhártyákat. Ime, mily kevés ember gondolná, mitől kaphat egész életére kiható gyomor- vagy másféle bajt.

Iranszarvas posta Klondikében.

Klondikéből és Alaskából, a hova tudvalevőleg még ma is rengeteg meggazdagodni vágyó ember tódul aranyat ásni, az utóbbi időkben nagyon rossz hírek érkeztek. Egyre-másra hozott hírt a táviró éhen meghalt s útközben elpusztult arany-szomjas emberekről, a kik vagy nem bírták ki a kopár vidékeken a fárasztó utat, vagy pedig elértek ugyan az ígért földre, de kipusztulván a terméketlen vidéken a magukkal hozott élelmi szerekből, éhen haltak meg szákszámra összegyűjtött aranyaik között. Az aranyásók eme nagy nyomorának kétségtelenül legnagyobb oka a rossz közlekedés. Vasutnak híre-hamva sincs, sőt a postaközlekedést is kutyafogatokkal tartották mindeddig fenn a szárazföldön, a folyókon pedig csolnakokkal közlekedtek. Miután azoban a folyók két hónapon át be vannak fagyva, a kutyák pedig nem bizonyultak elég kitartóknak e kegyetlen utakra s azonkívül táplálásuk is rendkívül sokba került, arra a gondolatra jöttek az amerikaiak, hogy iranszarvasokkal tartják fenn ezután ott a postaközlekedést. A gyorslábú állatokat hajón szállítják Szibéria keleti partjaira a Behring szoroson át Klondikébe, a hol ezek az állatok könnyen meghonosodnak. Az iranszarvas mesés gyorsaságára jellemző, hogy kedvező körülmények között és jó erőben levő állat naponta 150 angol mértföldet képes megtenni s igényei oly csekélyek,

hogy táplálékát a hó alól is kikaparja. Középgyorsasággal óránként 12 angol mértföldet könnyen megtesz 300 font teherrel. Egy iranszarvas ára 24 forint. Az amerikai kormány iranszarvas-tenyésztőket honosított meg Alaskában gyarmatosok gyanánt, kiknek hivatásuk az alaskai ben-szülötteket és eszkimókat az iranszarvas tenyész-tésébe begyakorolni.

Motorkocsikkal elért legnagyobb gyorsaság.

A motorkocsik Franciaországban nem is annyira a közlekedést, mint a sportot szolgálják. Ebből a szempontból igyekeznek az egyes motorkocsi-tulajdonosok a gyorsaság tekintetében egymáson túltenni. Szinte bámulatos, hogy milyen gyorsaságot értek el ezekkel a kocsiutakon haladó járművekkel. Természetesen e szolgáltatás csak kisebb útra szorítkozó.

De Chasselong-Laubes mérnök és elektrotechnikus az acheres-i parkban 1 km. utat $48\frac{3}{5}$ másodperc alatt futott be villamos Jeantaud-kocsival, sőt teljes erővel haladva, további egy km-ért $38\frac{1}{5}$ mperc alatt tett meg, a mi óránként 95 km-éternyi sebességnek felel meg, vagyis gyorsvonati sebességnek.

Am ez a sebességekifejtés az úthoz van kötve, melynek akadály nélkülinek, keménynek és egyenesnek kell lennie, a mely feltételek azonban ritkán vannak együtt.

Am a kísérlet mégis fényes és jövőt ígér a motoros kocsiknak.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többeknek. A ki június 15-tödikéig belépve, még az ötven évet túl nem haladta, a biztosított kedvezmény teljes összegében részesül. Hogy a kötvény-könyvecske máj. 31-ét állapít meg, az nem baj, mert viszont van a kötvény-könyvecskének egy szakasza, mely a „Kitartás“ közleményeit kiegészítőnek mondja. Különbösen az elkönyvelés a „Kitartás“ban foglalt ígéretnak megfelelően történt és az alapszabályoknak is lesz egy szakasza, mely az alapításban résztvevő tagoknak ezt a kedvezményét biztosítja.

U. f. Debreczen. Miután ön 60 éves, csak a baleset elleni biztosításban részesülhet, a miért is évente 7 frtot, havonként 58 krajczárt fizet. Mindenesetre nagyon köszönjük, hogy fiatalabb pályatársait igyekszik a „Kitartás“ üdvös voltáról meggyőzni.

P. J. Győr. A „Kitartás“nak mindenki tagja lehet, tehát kereskedő, mesterember, iparossegéd, magánzó, szóval mindenki, a ki csak jövőjéről gondoskodni akar.

A. B. Kaposvár. Igaza van. Bár csak mindenki úgy teljesítené önmagával és a szövetkezettel szemben, mint ön, a ki minden ismerősét megnyerte a „Kitartás“ eszméjének. Üdvözet és köszönet.

Zs. K. Fehérvár. A vers egy kicsit gyenge, bár ügyesen van megírva. Kapunk mi öntől jobbat is. Üdvözet!

Tartalom: Lapunk iránya. — *Tárca:* A Bebek-harang. *Szahay.* — A kis lakások berendezése — Csendélet a szibériai vasutakon. — A „Kitartás“ felvilágosításai. — *Vegyes közlemények.* — *Szerkesztői üzenetek.*